

П. Л. ШУЛИК
м. Кам'янець-Подільський

**ТЕМА МАТЕРИНСТВА В ІЗРАЇЛЬСЬКІЙ ЖІНОЧІЙ ЛІТЕРАТУРІ:
ВІД ПСИХОАНАЛІТИЧНОЇ МОДЕЛІ ДО ЖІНОЧОГО ПРИЗНАЧЕННЯ
(роман Цруїї Шалев «Я танцювала, я стояла»)**

Дослідження теми материнства у романі ізраїльської письменниці Цруїї Шалев дозволяє автору статті зробити висновок про своєрідність її трактування у сучасній жіночій прозі Ізраїлю. Незважаючи на орієнтацію на західні зразки і широке використання психоаналітичних моделей, роман утверджує непопущеність національної традиції, у якій і для сучасної єврейської жінки, душа і свідомість якої не витримують випробувань спотвореним коханням, зрадою, байдужістю та ізраїльською дійсністю, завжди на першому місці залишаються її дитина і сім'я.

Ключові слова: традиція, психоаналіз, імаго, фемінізм, Біблія, Талмуд.

Стаття надійшла до редколегії 26.08.2014 р.

УДК 821.161.2-93:82-312.4

К. І. ШУЛЬКОВА

м. Бердянськ

ketrin-melnikova@mail.ru

**ЖАНРОВА СПЕЦИФІКА ЦИКЛУ
ВСЕВОЛОДА НЕСТАЙКА «НЕЙМОВІРНІ ДЕТЕКТИВИ»**

У статті розглядається специфіка жанру дитячого детективу. Висвітлюється творчість Всеволода Нестайка, який сприяв утвердженню та становленню дитячого детективу в українській літературі. Аналіз циклу «Неймовірні детективи» надав змогу визначити особливості сюжетобудови та своєрідність моделювання образу дитини-детектива.

Ключові слова: дитячий детектив, жанр, сюжет, образ.

Здатність «масової літератури» впливати на смаки та настрої величезної аудиторії читачів базуються на використанні популярних жанрів. Саме ця обставина робить необхідним вивчення їх структури, еволюції, меж і можливостей [5, 112]. Масова культура певною мірою організує читання дітей, підлітків і юнацтва. Проблема дитячої книжки на сучасному етапі – одна з ключових у літературознавстві, культурології, педагогіці XXI ст.

На книжковому ринку наразі переважає масова дитяча література: детективи, фентезі, фантастика, сентиментальні романи для дівчаток, «страшилки». Популярність жанрів масової літератури в колі дитячого читання пояснюється її готовністю обговорювати проблеми сучасного світу, давати прості відповіді на складні життєві питання. Діалог між дитиною і книгою про важливі соціальні, психологічні, філософські проблеми відбувається в межах такого белетристичного жанру, як детектив. У ньому напружена фабула та дивовижні пригоди переплітаються зі ствердженням загальноприйнятих істин і вихованням правової свідомості. Потреба дослідження жанрової природи вітчизняного дитячого детективу зумовила актуальність цієї статті.

Питаннями детективної прози займалися Г. Гейкрафт, Т. Кейстхеї, Д. Д. Карр, Х. Пірсон, Б. Райнов, Дж. Саймонс, Р. Остін Фрімен, а також вітчизняні вчені О. Барабан, Н. Валуєва, О. Іванова, Л. Кицак, Г. Кукса, М. Новікова, С. Філоненко, К. Шахова. У російському літературознавстві відомі розвідки про детектив М. Агафонової, А. Адамова, С. Бавіна, В. Бурлака, М. Вольського, Л. Дмитрієвої, Н. Зоркої, Л. Кузьменко, Я. Маркулан, Н. Модестова та ін.

Феномен детективного жанру полягає в його подвійній природі: по-перше, детективне оповідання є шаблонним і схематичним, створеним для розваги читача; по-друге, воно ґрунтується на розумовому аналізі, розв'язанні інтелектуальної загадки. Двоїстість природи детективу породжує упереджене ставлення педагогів та науковців до жанру дитячого детективу, які беруть під сумнів його виховне значення.

У літературознавстві не існує єдиного визначення детективу. Термін «детектив» трактується надзвичайно широко. В одному випадку під ним розуміють усе, що стосується кримінальної теми, в іншому – ще ширше: усе, що пов'язано і з міліцією, і з розвідкою. У третьому значенні до детективного жанру зачисля-

ють майже всю пригодницьку літературу. У межах цієї статті під детективним твором, услід за Н. Томаном, розуміємо таке оповідання, у якому методом логічного аналізу поступово розкривається якась складна, заплутана загадка чи таємниця (кримінального чи політичного злочину, дивні явища природи, розшифрування рукописів чи історичних документів, загадки Космосу і багато іншого) [4, 278].

Парадоксальність становища детективу в колі дитячого читання зумовила мету дослідження – розглянути жанрову специфіку циклу Вс. Нестайка «Неймовірні детективи» («Таємничий голос за спиною», «Повторне зникнення Ципи», «Агент СД», «Барабашка» ховається під землею», «До катастрофи лишалось кілька секунд»). Мета передбачає вирішення головного завдання – визначення особливостей сюжетобудови і проблематики циклу Вс. Нестайка.

Як стверджує Яніна Маркулан, детектив, як і будь-який літературний жанр, має певні закони сюжетобудови: в основі оповідання лежить загадка; на самому початку здійснюється злочин; у ході оповідання здійснюється збір доказів (на місці злочину, розбір фактів); розвиток подій зумовлює появу трьох питань: «хто?» (детектив, злочинець), «як?» (яким чином здійснили злочин), «чому?» (причини злочину); кінцівка характеризується непередбаченістю розв'язки; слідчий оприлюднює висновки розкриття злочину [2, 26–27].

Незважаючи на широке розповсюдження детективного жанру, залишається нерозв'язаним питання щодо його класифікації. Більшість дослідників пропонують наступний поділ: «класичний детектив» (Едгар Алан По, Артур Конан Дойль, Агата Крісті, Жорж Сіменон, Дороті Сайерс, Джон Карр); «жорстокий детектив» (Ерл Гарднер, Картер Браун, Росс Макдональд, Раймонд Чендлер); «поліцейський та шпигунський детектив» (Роберт Ледлам, Едгар Воллес, Борис Акунін, Ян Флемінг).

Людмила Кицак у статті «Детективний жанр в літературі ХХ століття» подає іншу класифікацію: соціальний детектив (Дороті Л. Сайерс), психологічний (Агата Крісті, Жорж Сіменон), історичний (Джон Діксон Карр, Е. Квін, М. Г. Ебехарт, Джозефін Тей), поліцейський (Едгар Воллес, Джон Крісті, Алан Хантер, Пер Вальо, Май Шевалль, Ед МаккБейн), сюрреалістичний (Еллері Квін), реалістичний

(Ерл Стенлі Гарднер), «крутий» детектив (Семюель Дешіл Хеммет, Керрол Джон Дейлі, Росс Макдональд, Реймонд Торнтон Чандлер «Постріл в ресторані Сірано»). Близькими до детективу є такі жанри як трилер, а також бойовик, шпигунський роман (Вернер Штайнберг, Богомил Райнов, Грем Грін), політичний роман (Е. Кестнер) [1, 52]. На нашу думку, доцільно додати до переліку жанрових різновидів **«дитячий детектив»**, репрезентований у творчості Астрід Ліндгрэн, Керолайн Кін, Валерія Роншина, Катерини Вільмонт, Олексія Біргера та багатьох інших авторів [5, 122].

На сьогодні в жанрі дитячого детективу працюють такі вітчизняні письменники: Олександр Єсаулов («Кіднепінг», 2011; «Кенінгова колекція», 2011), Андрій Кокотюха («Полювання на Золотий кубок», 2008; «Страшні історії», 2008), Олесь Ільченко («Пастка для геймера», 2008; «Смертельний круїз», 2008), Наталія та Олександр Шевченки («Як не скарб, то пожежа», 2008; «Привид у Домі Гукала», 2008), Євгенія Кононенко («Бабусі також були дівчатами», 2008) та ін. До жанру дитячого детективу звертався і класик української дитячої літератури Всеволод Нестайко, відомий завдяки твору «Тореадори з Васюківки».

Всеволод Зіновійович Нестайко (1930–2014) народився в місті Бердичеві на Житомирщині в сім'ї службовця. Скінчивши десятирічну школу, 1947 року майбутній письменник вступив на слов'янське відділення філологічного факультету Київського університету. В. Нестайко працював у редакціях журналів «Дніпро», «Барвінок», у видавництві «Молодь». З 1956 по 1987 рік завідував редакцією у видавництві «Веселка».

Перші оповідання для дітей Всеволод Нестайко почав друкувати в журналах «Барвінок» та «Піонерія». Дебютна книжка «Шурка і Шурко» побачила світ у 1956 році. За п'ятдесятилітній шлях у дитячій літературі він видав близько тридцяти книжок оповідань, казок, повістей і п'єс. Найвідоміші з них: повість-казка «В Країні сонячних Зайчиків» (1959), шкільна повість «Супутник ЛІРА-3» (1960), шкільна повість «Космо-Натка» (1963), повість «Робінзон Кукурузо» (1964), трилогія повістей «Тореадори з Васюківки» (1973), повість «Одиниця з обманом» (1976), повість «Незвичайні пригоди в лісовій школі» (1981),

пригодницький роман «Загадка старого клоуна» (1982), шкільна повість «П'ятірка з хвостиком» (1985), повість-казка «Незнайомка з Країни Сонячних Зайчиків» (1988), збірка п'єс «Слідство триває», збірка детективів «Таємничий голос за спиною» (1990), збірка детективів «Неймовірні детективи» (1995) та ін.

Книги В. Нестайка перекладено двадцятьма мовами (англійською, німецькою, французькою, іспанською, арабською, болгарською та ін.). За його творами поставлено фільми, які отримали міжнародні нагороди. Телефільм «Тореадори з Васюківки» одержав на міжнародному фестивалі в Мюнхені Гран-прі (1968), на Міжнародному фестивалі в Александрії (Австралія) – головну премію (1969). Всеволод Нестайко – лауреат літературної премії імені Лесі Українки (за повість-казку «Незвичайні пригоди в лісовій школі»), премії імені Миколи Трублаїні (за повість-казку «Незнайомка з Країни Сонячних Зайчиків»), премії імені Олександра Копиленка (за казку «Пригоди їжачка Колька Колючки та його вірного друга і однокласника зайчика Косі Вуханя»). 1979 року рішенням Міжнародної ради з дитячої та юнацької літератури трилогія «Тореадори з Васюківки» внесена до Особливого Почесного списку Г. К. Андерсена як один з найвидатніших творів сучасної дитячої літератури [6].

Цикл В. Нестайка «Неймовірні детективи» («Таємничий голос за спиною», «Повторне зникнення Ципи», «Агент СД», «Барабашка» ховається під землею», «До катастрофи лишалося кілька секунд») входить до серії «Дивний детектив» видавництва «Грані-Т» – першої в сучасній українській літературі серії дитячих детективів. Представляючи книжку, видавництво наголосило, що вони переслідують мету «виправити ситуацію на ниві української детективістики, почавши виховувати відчуття детективного смаку з дитячого віку» [7].

У циклі «Неймовірні детективи» Всеволод Нестайко оповідає про карколомні пригоди двох шестикласників Жені Кисіля та Вітасика Дорошенка, які за випадковим збігом обставин, втягнуті у вир загадкових або кримінальних подій. Поряд з юними шукачами пригод є два вірні друзі, зразкові службовці правоохоронних органів – капітани Горбатюк і Попенко.

Особливістю дитячих детективів Вс. Нестайка є поєднання ознак класичного детективу з елементами інших жанрів: соціальним – описуються сучасні проблеми українського суспільства: відмивання грошей («Таємничий голос за спиною»), крадіжки коштовних речей («Барабашка» ховається під землею), контрабанда («Повторне зникнення Ципи»), шантаж («Агент СД»), терористичний акт («До катастрофи лишалося кілька секунд»); поліцейським – слідство ведуть професіонали – капітани Горбатюка і Попенко; фантастичним – натяк на надприродні події (по-перше, вони відображаються в заголовках; по-друге, у кожній повісті відбуваються химерні речі, які не мають логічного чи наукового обґрунтування, що порушує чистоту жанру детективу: переселення в тіло іншої людини («Таємничий голос за спиною»), привид («Повторне зникнення Ципи»), НЛО («Агент СД»), домовий («Барабашка» ховається під землею»), істота з паралельного світу («До катастрофи лишалося кілька секунд»)).

Сюжети «Неймовірних детективів» В. Нестайка будуються за канонами детективного жанру. Повісті починаються з опису подій, які містять натяк на злочин: «У суботу тридцятого вересня о тринадцятій годині двадцять п'ять хвилин раптово і загадково зник учень п'ятого «б» класу Вітасик Дорошенко» («Таємничий голос за спиною») [3, 4]. «Милочка Петриківська, завжди безтурботна й усміхнена... У понеділок прийшла до школи заплакана і сумна. На всі розпитування тільки махала рукою і одверталася» («Агент СД») [3, 167]. «Капітане Горбатюк!.. Південного шосе о десятій вечора відбудеться катастрофа. Загине багато людей, у тому числі жінки й діти... У вас три дні в запасі...Отож чекайте катастрофи» («До катастрофи лишалося кілька секунд») [3, 334]. Наступний елемент – це збір доказів та свідчень, подається розпорошено протягом усього тексту до самої кульмінації – затримання злочинців. Вс. Нестайко будує процес розслідування на основі трьох питань «хто?», «як?», «чому?», що чітко вираженні в тексті.

Письменник часто вдається до прийому «заплутування», водить читача хибними шляхами. Наприклад, повість «Агенти СД» побудована за цим принципом: спочатку розсліду-

вання зосереджено на дивній поведінці науковців (знімали в банку 40 тисяч гривень і гроші безслідно зникали), які не мали жодного стосунку до протиправних дій. В остаточно підсумку все закінчилося арештом рецидивіста Пищенко і його напарників Рудого та Цигана, які погрожували й шантажували Семена Дикого (директора фірми екологічно ефективних винаходів «Варіант»), на рахунку якого лежали кошти науковців для порятунку атмосфери.

У структурі повістей чітко виражений компонент пояснення слідчими мети та причин злочину: «Під час війни дядько Саша потрапив в оточення, опинився в полоні. І... став катом ще й у німців. Лише тітка знала. Проговорився їй колись сп'яну. Після тітчиної смерті він відчув щось...Та я нічого не говорив... Якимось він мені сказав: «Тільки не здумай мене отруїти». Але ця підозра стала, мабуть, у нього манією. І він вирішив позбутися мене (закласти вибуховий пристрій до автобусу). І не пожалів ні безвинних людей, ні дітей нікого. Був і лишився вбивцею, катом...» («До катастрофи лишалося кілька секунд») [3, 394]. Однак немає обґрунтування, яким саме чином слідчий прийшов до тих чи інших висновків.

Всеволод Нестайко вдається до незвичного прийому в сюжетній розв'язці дитячого детективу – елементу «action»: переслідування, стрілянина, озброєне затримання злочинців. Цей прийом робить твір динамічним та захопливим.

Характерною рисою циклу В. Нестайка є образи слідчого-професіонала та слідчих-аматорів. У детективах для дітей, як правило, за справу правосуддя береться дитина чи підліток (Калле Блумквіст – у Астрід Ліндгрєн, Ненсі Дру – у Керолайн Кін та ін.). Український письменник обирає детективами службовців правоохоронних органів. Міліція виступає не пасивним спостерігачем, а єдиним механізмом, який може зафіксувати злочин і заарештувати злочинців. Вс. Нестайко й апелює до майстрів детективного жанру, згадуючи відомого Шерлока Голмса Артура Конан Дойля і порівнюючи з ним капітана Горбатюка, коли міліціонер згадує слова викладача: «Бути вам, студенте Горбатюк, українським Шерлоком Голмсом. І здібності у вас аналітичні, безперечно, є, дедуктивний метод опанує-

те легко. І прізвище якраз підходяще, наче спеціально предки подбали... Адаже що таке «горб» українською мовою? Майже те саме, що «holm» англійською – горбок у річці. Височина. Отже, дерзайте! Постарайтеся зійти на ту височину» («Таємничий голос за спиною») [3, 11]. Метод, яким користується слідчий, – це метод «пазла», який полягає в доборі, аналізі й узгодженні фактів: «...терпляче починав розплутувати найзаплутаніший клубок найскладніших ситуацій, обережно перебираючи то ту, то іншу ниточку» («Таємничий голос за спиною») [3, 11]. В образі Горбатюка проявляються риси відомого честертонівського слідчого-аматора пастора Брауна. Капітан виступає знавцем людської психології: «– Людина кається не перед кимось, а головним чином перед власною совістю...» («Повторне зникнення Ципи») [3, 165]. У повісті «Барабашка» ховається під землею», де слідчий «перетворюється» на злочинця, думає, як він, діє шляхом спроб і помилок: «– Не вдавайте глухонімого. Це вже просто нерозумно...Ваші спільники, яких ви так намагаєтесь прикрити, я певен, того не варті. Вони ж підставили вас як цапа-відбувайла. Невже так приємно бути цапом? Подумайте!» [3, 323]. Незважаючи на подвійну природу образу капітана-слідчого, Горбатюк ближчий до Шерлока Голмса, оскільки йому більше характерна холодна розсудливість, дедуктивний метод розслідування.

Центральними в циклі є образи дітей – помічників капітанів Жені Кисіля та Вітасика Дорошенка. З перших сторінок повістей, хлопці, не знаючи про те самі, опиняються в епіцентрі подій: то вони головні фігуранти (як це було в повісті «Таємничий голос за спиною», коли зник Вітасик), то випадкові свідки (повість «Ципа зникає вдруге» – поява Ципи на кораблі, яка призводить до дивної поведінки капітана). Женя та Вітасик, як неодноразово було сказано в книзі, ніби магніти, притягують до себе все кримінальне і дивне, що потребує роз'яснення. Бажаючи отримати відповіді на питання, хлопці розпочинають розплутувати клубок загадкових подій. Підлітки вдаються до шпигунських «штучок»: підслуховування, стеження. Їхнє розслідування має поверховий характер – хлопці не занурюються вглиб злочину, не з'ясовують його мети, причин. Отримавши інформацію та зіставивши

факти, Женя та Вітасик йдуть по допомогу до капітана Горбатюка, оскільки, на їхню думку, розкриття протиправних дій та покарання злочинців – справа професіоналів. Після цього підлітки, втім, не покидають розпочатої справи та йдуть у «вогонь та полум'я» з правоохоронцями (беруть участь у переслідуванні та затриманні злочинців). Письменник мав на меті показати, що для хлопців розслідування – не гра, це боротьба зі злочинним світом, яка ведеться завдяки впливу капітанів Горбатюка й Попенка та їх сумлінній роботі. Головна функція дітей-нишпорок – це ідентифікація з юними читачами. Образи Жені та Вітасика допомагають краще пізнати світ, розвивають жагу до пригод, дають змогу розповісти про звичайне шкільне життя і його проблеми, вчать знаходити вихід зі складної ситуації, спонукають до допитливості, адже у світі стільки всього цікавого та фантастичного. У детективах для дітей Вс. Нестайка яскраво виражена виховна спрямованість на формування моральних якостей дитини, яка цінує дружбу, завжди прийде на допомогу, добра, чуйна, а також на прищеплення нетерпимості до злочинів. Дидактична мета письменника – зростити високоморального громадянина країни.

Суттєвою ознакою циклу «Неймовірні детективи» є елемент фантастики, оскільки в тексті є всі її атрибути: незвичайні відкриття, потойбічні цивілізації, подорожі в часі, загадкові істоти. Завдяки містичному Вс. Нестайко розширює художні можливості літератури, збагачує її просторово-часове тло. Фантастичне виконує виховну функцію, пов'язуючись із питанням запобігання злочинності («До катастрофи лишалось кілька секунд») – мешканець іншої планети Нолик врятував пасажирський автобус від вибуху: «Хлопець миттю схопив корзину з малиною, яку тримав дядечко, легко підняв її і разом із нею вискочив з автобуса. Минуло ще кілька секунд заціпеніння. І раптом у лісі спалахнув величезної сили вибух [3, 392]. У повісті «Таємничий голос за спиною» на перший план висувається питання про згубне почуття заздрощів, коли Вітасик Дорошенко так заздрив новенькому хлопцю у класі, що побажав помінятися з ним місцями. У «Повторному зникненні Ципи» автор пропагує людинолюбство та відповідальність за свої вчинки, повість «Агент СД» містить

заклик до молодого покоління про збереження планети Земля. Кожна химерна подія не тільки виховує, але й спонукає маленьких читачів до отримання нових знань, розшифрування таємничого: «Виростаєте, ставайте вченими і рухайте ту науку вперед» («Таємничий голос за спиною») [3, 104].

Незважаючи на домішки жанрових різновидів детективної прози в циклі «Неймовірні детективи», головна сюжетна лінія побудована за канонами класичної версії жанру: розшифрування таємниці, пов'язаної зі злочинном; наявність доказів; процес розслідування; оприлюднення результатів.

У текстах повістей презентовано низку специфічних рис дитячого детективу, притаманних індивідуальному авторському стилю Вс. Нестайка: слідство ведуть професіонали (працівники правоохоронних органів капітани Горбатюк та Попенко); метод слідчих – дедуктивний Шерлока Голмса та інтуїтивно-психологічний патера Брауна; діти є активними учасниками розслідування, але розраховують не на власні сили, а на допомогу міліції; використання прийому «заплутування» (зауважування злочину); розв'язка містить момент напруження – ефект «action» (переслідування, стрілянина); поєднання детективної історії з елементами дитячої гри (слідча діяльність Жені та Вітасика); наявність незвичайних, фантастичних подій чи героїв; виховна функція детективів (прищеплення моральних якостей, формування правової свідомості).

Карколомні пригоди та напружений сюжет детективів для дітей В. Нестайка викликають інтерес до життя, до історії, до досягнення таємниць Всесвіту і сучасних наукових знань. Творчість письменника виховує свого читача на позитивному прикладі індивіда, який відповідає моральним нормам поведінки людини в соціумі.

Безумовно, матеріал дослідження не охоплює весь широкий діапазон проблем вивчення дитячого детективу. Майбутня перспектива наукових пошуків передбачає дослідження надбань українських письменників у жанрі дитячої детективної прози та подальший їх порівняльний аналіз із творами англійських та російських письменників.

Список використаних джерел

1. Кицак Л. Детективний жанр в літературі ХХ ст. / Людмила Кицак // Українська мова і література в школі : науково-методичний журнал. — 2009. — № 8 (78). — С. 52.
2. Маркулан Я. Зарубежний кинодетектив. Опыт изучения одного из жанров буржуазной массовой культуры / Янина Маркулан. — Л. : Искусство, 1975. — С. 26—27.
3. Нестайко В. З. Неймовірні детективи / Всеволод Зіновійович Нестайко. — К : Країна Мрій, 2010. — 400 с.
4. Томан Н. Что такое детективная литература / Н. Томан // О фантастике и приключениях [О литературе для детей]. — Л. : Государственное издательство детской литературы, 1960. — Вып. 5. — С. 278.
5. Шестаков В. П. Мифология ХХ века : Критика теории и практики буржуазной «массовой культуры» / В. П. Шестаков. — М. : Искусство, 1988. — С. 122.
6. Всеволод Нестайко [Електронний Ресурс] : сайт «Читальня Слоника Дзвоника». — Текст. дані. — Режим доступу : <http://chytay.com.ua/avtori/nestayko-vsevolod.html> (дата звернення: 15.06.2012). Назва з титул. екрану.
7. «Дивний детектив» навчить дітей логічно мислити [Електронний ресурс] : сайт «Друг читача». — Текст. дані. — Режим доступу: <http://vsiknygu.net.ua/news/2360/> (дата звернення: 15.06.2012). Назва з титул. екрану.

К. SHULKOVA

Berdiansk

GENRE SPECIFICITY OF VSEVOLOD NESTAYKO'S SERIES «INCREDIBLE DETECTIVES»

The article deals with the problem of the children's detective story. The activities of the Vsevolod Nestayko are highlighted that helped to shape and formation of children's detective in Ukrainian literature. Analysis of the series «Incredible Detectives» were determined the plot structure and originality of the image of the child-detective.

Key words: children's detective story, genre, plot, image.

Е. И. ШУЛЬКОВА

г. Бердянск

ЖАНРОВАЯ СПЕЦИФИКА ЦИКЛА ВСЕВОЛОДА НЕСТАЙКО «НЕВЕРОЯТНЫЕ ДЕТЕКТИВЫ»

В статье рассматривается специфика жанра детского детектива. Освещается творчество Всеволода Нестайко, который способствовал утверждению и становлению детского детектива в украинской литературе. Анализ цикла «Невероятные детективы» позволил определить особенности сюжетопостроения и своеобразие образа ребенка-сыщика.

Ключевые слова: детский детектив, жанр, сюжет, образ.

Стаття надійшла до редколегії 19.08.2014 р.

УДК 398.2:821.161.1.

С. В. ЩЕРБАК

м. Кривий Ріг

zss69@mail.ru

АВТОРСЬКЕ БАЧЕННЯ ГАРМОНІЙНОГО ВИХОВАННЯ ЛЮДИНИ В ПРИТЧІ Г. СКОВОРОДИ «БЛАГОДАРНЫЙ ЕРОДИЙ»

У статті на основі аналізу притчі «Благодарный Еродій» визначено принципи педагогічної системи Григорія Сковороди, яка ґрунтується на християнській моралі, виявлено особливості авторського бачення гармонійного виховання людини.

Ключові слова: притча, виховання, дитина, батьки, мораль.

Людський розум завжди намагався гармонізувати світ, соціальні відносини і з'ясувати, які підвалини виховання індивіда забезпечують функціонування суспільства. Формування живої людської душі – проблема, що захоплювала людство з давніх часів. Проте кожне суспільство, кожна епоха, кожна культура створювала свій суспільний ідеал особистості, вимагала від індивіда певних якостей, тобто здійснювала конкретне соціальне замовлення певного психодуховного стереотипу. Будь-яка

особистість в будь-якому суспільстві безліччю відносин пов'язана з соціумом, вона існує не відокремлено від інших людей, не в соціальному вакуумі, а входить до системи соціокультурного спів-буття, де не є випадковими ні соціоетичні норми, ні вимоги щодо поведінки або напряду духовних пошуків. Проблеми виховання щільно пов'язані з специфікою культурного розвитку та духовними характеристиками суспільства. Саме культура пропонує людям моделі моральної поведінки, норми,